

— 22 %, легкая — 23 %, химическая и нефтехимическая — 27 %, пищевая — 30 %.

Начались вынужденные простои предприятий. Основной причиной была недопоставка материальных ресурсов по заключенным договорам — 59 %, затем трудности со сбытом продукции — 25 % и отказ поставщиков от заключения договоров — 12 %.

Таким образом, динамика экономических показателей Тверской области в 1996—2000 гг. соответствует динамике промышленного производства в России, которая, в свою очередь, полностью повторяет характер изменения инфляции в анализируемый период.

О. П. Кундря-Висоцька, канд. экон. наук, доц.
Львівський банківський інститут НБУ

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК — ІНФОРМАЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Докорінна зміна форм і змісту менеджменту підприємств при формуванні ринкового середовища вносить корективи до підсистем, які його функціонально забезпечують. Це стосується, насамперед, бухгалтерського обліку та економічного аналізу, оскільки вони фундаментально впливають на прийняття управлінських рішень щодо розвитку окремих підприємств, структур, галузей та економіки держави загалом. Небагатий поки що досвід розвитку підприємництва в Україні свідчить, що в процесі менеджменту стали переважати економічні мотиваційні методи його здійснення, що впливає на ріст ризику прийняття неефективних рішень. Тому на сучасному етапі ми прийшли до об'єктивної необхідності дослідження розвитку бухгалтерського обліку, методології економічного аналізу у світлі ринкової трансформації економіки.

Виокремлюючи роль кожної із цих підсистем, слід обґрунтувати роль та значення системи бухгалтерського обліку як інформаційного середовища економічного аналізу.

Облікова інформація знаходить широке коло користувачів. Подавати повну, правдиву та неупереджену інформацію — одна із основних функцій бухгалтерського обліку. На сьогодні ця проблема набула актуальності. Слід зауважити, що тривалий час домінуючим було класичне розуміння бухгалтерського обліку,

оскільки облік розглядався, насамперед, як засіб реєстрації господарських операцій методом подвійного запису та складання фінансової звітності за «сумнівною» методологією. Однак на сьогодні роль та функції обліку розглядаються набагато ширше. Саме тому важливо дослідити етапи розвитку обліку та максимально передбачити шляхи удосконалення єдиної системи за рахунок виділення та спеціалізації окремих підсистем обліку в інформаційному забезпеченні користувачів.

Основною тенденцією розвитку системи обліку було і залишається постійне уточнення її ролі та значення у суспільно-економічному відтворенні. Таким чином, відповідно до етапів розвитку суспільства виділяють етапи розвитку бухгалтерського обліку. При цьому етапи розвитку обліку виділяються не за критерієм організації технологічного процесу, а за характером результатів, що продукують бухгалтери. Для кожного етапу розвитку економіки характерна своя система обліку і по мірі ускладнення ринкових відносин, ускладнюється (модернізується) облік, з'являються нові його підсистеми. І тут виникає інша, не менш складна проблема — реконструкції, а не демонтажу обліку як системи, в процесі якої найскладнішим є злам консерватизму, до якого найбільше тяжіє бухгалтерський облік.

Причина у тому, що система обліку, яка обслуговувала суспільство соціалістичного типу, розвивалася на принципах відстеження тенденцій виконання планових завдань, контролю за наявністю та збереженням соціалістичної власності. Ця система жорстко регламентувалася нормативними актами, організовувалась на єдиних методологічних засадах в масштабі держави і тому задовольняла потреби планової економіки.

Напрацьована консервативна облікова, а краще сказати рахівнича система по своїй суті є детермінованою по відношенню до прогресивних ринкових економічних змін, тому процес трансформації бухгалтерського обліку на сьогодні розтягнутий у часі, зумовлений особливостями розвитку підприємництва тощо.

Таким чином, на сучасному етапі започатковано принципово новий етап розвитку вітчизняної системи обліку, етап, визначений об'єктивними процесами економічного розвитку та потребами суспільно-економічного відтворення. Тому розпочався і триває пошук оновлення та модернізації системи обліку. Виходячи з цього теоретиками і практиками розглядаються практичні аспекти розвитку системи бухгалтерського обліку в Україні. Дослідження ведуться з позиції аналізу ситуації, у якій бухгалтерський облік в його традиційному розумінні не виконує тієї ролі, яка

відводиться йому в ринкових умовах. Необхідно вписати цю систему в більш широкий контекст буття, запропонувати поділ системи обліку на окремі підсистеми.

Повертаючись до визначення ролі підсистем економічного менеджменту — бухгалтерського обліку і економічного аналізу, важко виокремити індивідуальну роль кожної, проте відомо, що об'єктом досліджень для економічного аналізу є бухгалтерський облік. Навіть не перероблена облікова інформація є ґрунтом для моделювання стратегії управління підприємством, а інформація, видана як результат облікового процесу стає інформаційним середовищем для стратегічного та ретроспективного аналізу.

Отже, такі підсистеми економіки, як бухгалтерський облік та економічний аналіз, функціонально взаємопов'язані та взаємозумовлені категорії, оскільки досконале функціонування однієї має вирішальний вплив на іншу.

Таким чином, трансформаційні процеси, що відбуваються зараз у вітчизняній системі бухгалтерського обліку, мають суттєвий вплив на методологію оперативного, стратегічного ретроспективного економічного аналізу. Схематично цей взаємозв'язок проілюстровано на рисунку.

Рис. Бухгалтерський облік — інформаційне середовище для економічного аналізу